

Vlag!

Nr 21, najaar 2017

Voortzetting van Vexilla Nostra (1966) Vlaggenlijn (1998)

Periodiek van de Vlaggenparade Rotterdam en de
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde (NVV)

TAAL RAAKT ONS ALLEMAAL

Open Air Reggae Festival

NIEUW THUIS ROTTERDAM

“Niet wie gij zijt maar wat gij zijt”
De Paul Nijgh penning

Een Dordtse vlag in 1813

De linker- en rechterkant van een vlag

VLAGGEN VAN NOORD-PAKISTAN

Gemeentevlag Eijsden-Margraten

Provincievlaggen van Kroatië

inhoud

- 2 Redactioneel
- 3 International Film Festival Rotterdam
- 4 Stichting Paul Nijgh Penning
- 5 Opera Dagen Rotterdam
- 6 Gek van surrealisme in museum Boijmans van Beuningen
- 5 Wereld Haven Dagen
- 8 Stichting Nieuw Thuis Rotterdam
- 9 De Parade in Rotterdam
- 10 Taal Raakt ons Allemaal
- 11 Open Air Reggae Festival
- 13 Volkslied 'De Rotterdamse Vlag'
- 14 Herdenking Einde Tweede Wereldoorlog
- 16 Daan van Leeuwen – Een Dordtse vlag
- 18 Theun Okkerse – De linker- en rechterzijde van vlaggen
- 19 Wim Schuurman – Noord-Pakistan, Gilgit-Baltistan
- 22 – Afscheid van voorzitter Joost Schokkenbroek – Vlaggendag in Dordrecht
- 24 Marcel van Westerhoven – Eijsden-Margraten
- 25 27ste ICV Londen
- 26 Vier nieuwe gemeentevlaggen
- 26 Nieuwe vlag Mauretanië
- 27 Daan van Leeuwen – Provincievlaggen van Kroatië
- 31 Colofon

Van de redactie

Voor u ligt het najaarsnummer 2017 van VLAG! Dit is tevens het laatste nummer dat van dit gezamenlijke magazine van de 'uitgevers' Stichting Vlaggenparade Rotterdam en de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde verschijnt: per 1 januari 2018 wordt de uitgave van dit blad beëindigd.

Mede op basis van de resultaten van het lezersonderzoek (voorjaar 2017) heeft de Vlaggenparade besloten het beschikbare budget in te zetten om op een andere, digitale manier te gaan communiceren: moderner, multichannel, meerdere doelgroepen etc. De Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde zal twee keer per jaar een doorgenummerde periodiek onder de naam VLAG! blijven produceren, die naar de leden wordt verzonden. Daarnaast zal zij met haar leden communiceren via de website en elektronische nieuwsbrieven.

In dit nummer zoals gebruikelijk de tweedeling in een Vlaggenparade en een Vlaggenkunde deel. In het Paradedeel komen weer enige vlag-/banierhijsevenementen aan de orde. Immers: de 34 masten die – los van de serie masten voor alle vlaggen van de leden van de Verenigde Naties – voor maandelijks wisselende vlaguitingen beschikbaar zijn, waren weer aan veel boeiende onderwerpen gewijd. Jammer dat de ruimte ontbreekt om ze allemaal aan de orde te laten komen.

In het Vlaggenkunde deel twee verhalen die op recente vlaggenkundige bijeenkomsten zijn gepresenteerd: van Theun Okkerse over de zijden van een vlag en van Daan van Leeuwen over de Dordtse vlag in 1813. Van Daans hand is ook het overzicht van de provincievlaggen van Kroatië. Wim Schuurman gaat in op de vlaggen in het gebied Gilgit-Baltistan in het uiterste noorden van Pakistan en zit met de nieuwe vlag van Mauretanië bovenop de actualiteit. De gemeentevlag van Eijsden-Margraten behandelt Marcel van Westerhoven en ook geeft hij een voorproefje van recent vastgestelde gemeentevlaggen in Nederland. Korte verslagen van de Vlaggendag 2017 en van ICV 27 in Londen mochten niet ontbreken.

De redactie dankt u voor de belangstelling die u een reeks van jaren voor VLAG! hebt getoond.

Hou contact met de Vlaggenparade en geef u op de E-nieuwsbrief op:

www.vlaggenparade.nl

Blijf op de hoogte van ontwikkelingen op vlaggebied en word lid van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde

www.vlaggenkunde.nl / lid worden

INTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAMINTERNATI
FILM FES
ROTTERINTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAMINTERNATIONA
FILM FESTIVA
ROTTERDAMINTERNATIONA
FILM FESTIVA
ROTTERDAMINTERNATIONAL
FILM FESTIVAL
ROTTERDAM

Eind januari jl. stond Rotterdam voor de 46ste keer in het teken van het Internationaal Film Festival IFFR: twaalf dagen lang speelfilms, documentaires, tentoonstellingen en feesten.

Directeur Bero Beyer kwam de IFFR-banier hijsen in de hoge mast op de Vlaggenparade. Daarbij wees hij op het vernieuwende, gedurfde, gewaagde karakter van het IFFR. "Tijdens het festival kan alles: uren onthaasten in Zuid-Amerika om je vervolgens te laten meeslepen in de hilarische gekte van een Japanse actiefilm."

Bij sommige films lukte het om publiek uit andere steden live te laten meekijken. Op 'Planet IFFR' is iedereen welkom, van bezoeker tot filmmaker, van dagjesmens of toevallige voorbijganger tot filmfanaat. Je gaat van het IFFR altijd blij naar huis. Wat je ook voor films gezien hebt of op welk filmfeestje je ook maar was. Omdat je onderdeel was van iets heel groots en leuks. Welkom op 'Planet IFFR!'

Een van de grootste culturele evenementen van Nederland werd weer zeer visueel ondersteund door 35 prachtige banieren op de Vlaggenparade Rotterdam te midden van de 193 permanent wapperende landenvlaggen van de leden van de Verenigde Naties. IFFR: op naar de 50!

INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM

Op 10 januari jl. was het 60 jaar geleden dat de eerste vergadering van de Stichting Paul Nijgh Penning plaatsvond in een Rotterdamse pastorie.

Op de Vlaggenparade Rotterdam werd daarom een groot aantal banieren gehesen waarop die Paul Nijgh penning was afge-

beeld met de spreuk die de stichting hanteert "niet wie jij zijn maar wat jij bent". Enige tijd daarna werden exemplaren van de penning uitgereikt aan drie Rotterdammers met grote verdiensten op maatschappelijk/cultureel gebied. Deze onderscheiding werd indertijd geïnitieerd door mr. A. Teychiné Stakenburg, secretaris van de Scheepvaart Vereniging Zuid, als particulier initiatief, later samen met de gemeente, vanuit de behoefte een culturele onderscheiding in te stellen voor zeer verdienstelijke Rotterdammers. Paul Nijgh was firmant van het Rotterdamse scheepvaartbedrijf Van Ommeren en later president-commissaris. Hij nam voor die tijd ongekende initiatieven om de slechte en gespannen relatie tussen werkgevers en werknemers in de Rotterdamse haven te verbeteren. Iedere twee jaren wordt een aantal Rotterdammers via deze penning gehuldigd tijdens een grote bijeenkomst in het Rotterdamse stadhuis. Vanwege de 60ste verjaardag werd dit jaar ook de Vlaggenparade Rotterdam bij de penninguitreiking betrokken. Het banier hijsen in de hoge mast van de Vlaggenparade geschiedde door de oud-voorzitter van de Stichting Paul Nijgh Penning, drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije (tevens een uitermate trouwe fan van de Vlaggenparade vanaf het eerste uur, die zich dus zeer 'thuis voelde' bij dit vlaghijsevenement).

drs. C.O.A. baron Schimmelpenninck van der Oije geassisteerd door Vlaggenparade voorzitter Kees Vrijdag hijst een banier.

FOTO TOM PILZECKER

Werveleende Operadagen Rotterdam

Vlaggenparade

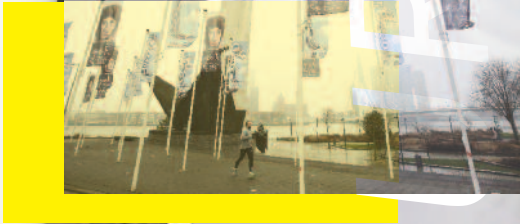
In mei jl. was Rotterdam voor de twaalfde keer het onbetwiste centrum in Europa van nieuwe vormen van opera en muziektheater: de Operadagen.

Er waren meer dan 100 voorstellingen te zien in alle hoeken en gaten van de stad. Operadagen Rotterdam was ongekend afwisselend o.a. door het invoeren van een Nachtwandeling en een Operafietstocht. Het publiek (her)ontdekte oude en nieuwe werken, verliet gebaande paden en leerde Rotterdam van een totaal nieuwe kant kennen. Er waren ook veel bijzondere premières. Operadagen Rotterdam huldigde opnieuw de veelzijdigheid en -kleurigheid van de menselijke stem. De Vlaggenparade Rotterdam werkte aan die veelkleurigheid graag mee door de 35 baniermasten beschikbaar te stellen: wat een feest om al die Operadagenbanieren daar te zien wapperen!

In februari jl. was Museum Boijmans Van Beuningen de plek waar een grote tentoonstelling over *surrealisme* werd geopend onder de titel *Gek van Surrealisme*. Honderden stukken werden voor het eerst op één plek uit een virtaal collecties bijeengebracht. Het werd een wondere droomwereld die liet zien hoe de surrealistische kunstenaars tot hun soms bizarre creaties kwamen. Museum Boijmans heeft overigens zelf een grote surrealistische collectie in huis met klinkende namen als Salvador Dali, René Magritte, Miro en Max Ernst. De term 'surrealisme' werd 100 jaar geleden voor het eerst in Frankrijk gebezigd. En nu werd die term in 35voud getoond op de fraaie banieren in de Vlaggenparade Rotterdam van Museum Boijmans.

– hijsen van de eerste banier in de "hoge mast" op de Vlaggenparade door Ina Klaassen

GEK VAN SURREALISME

Boijmans zakelijk directeur Ina Klaassen
hijst de surrealistische banier.

Wereld Haven Dagen

Ieder eerste week-end van september staat Rotterdam geheel in het teken van de haven.

Het verstevigen van de band tussen haven, stad en haar natuurlijke achterland is waar de Wereldhavendagen om draaien.

Wat ooit als ééndags evenement ('Maritiem '78') is begonnen is uitgegroeid tot Nederlands grootste jaarlijkse maritieme festival, met honderdduizenden bezoekers verdeeld over drie volle dagen. Dit jaar vierde de 'Wereldhavendagen' haar 40ste verjaardag onder het thema 'Werelds!'.

De Vlaggenparade speelde graag in op dit jubileum door in de masten achter het monument voor de Koopvaardij 1940 - 1945, De Boeg, banieren te hijsen in de week voorafgaand aan het evenement.

GROTE DRUKTE OP DE VLAGGENPARADE MET DE STICHTING NIEUW THUIS ROTTERDAM

De Stichting Nieuw Thuis Rotterdam (SNTR) heeft dit voorjaar de helft van 200 Syrische gezinnen met een verblijfsvergunning weten te huisvesten: dat was een feestje waard via een heel druk bezocht banier hijs-evenement op 13 april jl. op de Vlaggenparade Rotterdam.

Tijdens het hijsen van de 35 banieren hebben enige statushouders verteld over hun (goede) ervaringen met het Nieuw Thuis Rotterdam programma. De 35 banieren die werden gehesen lieten statushouders uit 9 gezinnen zien die nog maar kort in Rotterdam wonen.

Om een nieuw thuis te creëren hebben zij andere Rotterdammers nodig b.v. als taalmaat of om werkervaring op te doen. De statushouders huren van de SNTR een woning en volgen een intensief integratieprogramma.

Tijdens de banier hijs-ceremonie bleek hoe divers deze groep nieuwe Rotterdammers is. Met het programma wil financier Stichting De Verre Bergen aantonen dat een intensieve en integrale aanpak leidt tot een snellere integratie van statushouders. De Erasmus Universiteit onderzoekt de resultaten.

Dankzij een overvloedig aanbod aan haring, patat en poffertjes – Hollandse producten bij uitstek – werd dit evenement een stoomcursus ‘culinair inburgeren’ voor het grote aantal enthousiaste deelnemers. Onder de hand kregen de vlaggen en de fraaie banieren op de Vlaggenparade heel veel aandacht.

DE PARADE, EEN PLEK WAAR GEËXPERIMENTEERD WORDT

Terwijl het gehele jaar door de 193 vlaggen van de leden van de Verenigde Naties in de Vlaggenparade wapperen, wisselen maandelijks de banieren in de overige 34 masten van onderwerp. Daarbij wordt aandacht besteed aan festivals, goede doelen, tentoonstellingen etc.: de actualiteit komt daar zoveel mogelijk aan de orde.

In juni j.l. was het de beurt aan De Parade om zich via de banieren te tonen aan de dagelijkse duizenden passanten op de Boompjes in Rotterdam. De Parade is het grootste rondreizende theaterfestival van ons land. Ook dit jaar kon jong en oud weer kiezen uit een enorm aantal (80!) theater-, dans- en muziekvoorstellingen. Het merendeel is speciaal voor dit festival gemaakt en alleen daar te zien. Ieder jaar bezoekt een

grote schare trouwe fans De Parade, zeker in Rotterdam omdat die stad de laatste jaren steeds meer is gaan bruisen.

Het hijsen van een Parade-banier op de Vlaggenparade door de programmeur en zakelijk leider van dit festival, Roy van Santen, geassisteerd door twee charmant 'festivalartiestes' paste wonderwel in dat 'bruisen'.

TAAAL RAAKT ONS ALLEMAAL

Moeite met lezen en schrijven. Zo'n 100.000 Rotterdammers ervaren dit dagelijks. Taal is een middel om gezonder te leven, aan het werk te kunnen, minder schulden te maken en volwaardig mee te doen in de samenleving.

Meer informatie vind u op rotterdam.nl/taal

FOTO'S JOYCE DE VRIES

vormen de letters ze vormen woorden je wereld vol zinnen zinvoller

Taal is alles, want alles is taal... Schrijven, lezen, horen, spreken: ik kan het allemaal. Als vanzelfsprekend, wetend wat alles om me heen betekent, zo is het niet altijd geweest: Derek Otte de, Stadsdichter die stotterde, de... Weg was moeilijk, ik kwam van ver. Van nergens, naar toegang tot m'n vocabulaire.

Nu wil ik niets vergelijken maar: toegang tot de taal is iets waar we allemaal baat bij hebben. De vrijheid ons te kunnen uiten, om iets zwart op wit te zeggen. Om informatie tot ons te nemen, om in deze snelle tijd te functioneren. Om zelf bij te blijven maar ook om anderen iets te leren.

Want je zou het haast vergeten, omdat je de meesten door onterechte schaamte niet zo gauw zal horen maar met niet kunnen schrijven gaan waarschijnlijk fantastische verhalen verloren.

Wel gedacht en gevoeld maar niet geuit in pennenstreken. Wellicht hadden we véél meer dichters welkom kunnen heten. Romanschrijvers en filosofen, noem het allemaal maar op: al die letters, woorden, zinnen, nu nog weggestopt en opgekropt.

Dus... Op naar nieuwe ABC's, blokletters en citaten. Typische typ-types en grammaticafanaten. Hoofdletters, hartletters, tirades op vlaggenparades, laten we... Met lezen en schrijven bezig blijven en er open over praten!

Tot we, als vanzelfsprekend... Weten wat alles om ons heen betekent. Schrijven en lezen voor ons allemaal. Taal is alles, want alles is taal. Letters zijn vormen, ze vormen woorden. Een wereld vol zinnen: zinvoller.

Derek Otte
stadsdichter

Verstegen
Pameijer
Van Leeuwen Advocatenkantoor
CSU
Friends In Business
Suez
Gezond op Zuid
Coca Cola
Zorgbelang Zuid-Holland
Tinex
Allianz
The Dare Company
SEW Eurodrive
GOM
Dietistenpraktijk HRC
Kloet
Flexcraft
Rotterdams Theater
KNGF
Albert Heijn
Schone Zaak
Irado
Carrier Transcold
Stichting ABC
Conservator Group
CitySteward
BAM
Dentalinics
Fihuma Groep
MKB Rotterdam
Enderburg
Euplan
CIB
Asito

OPEN AIR REGGAE FESTIVAL IN ROTTERDAM

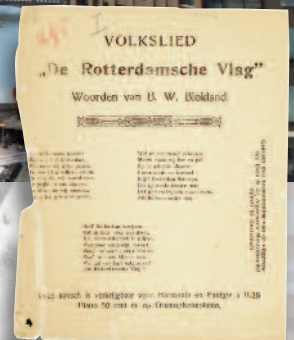
Dat was weer eens een heel ander beeld op de Vlaggenparade Rotterdam dan de dikwijls getoonde goede-doelen banieren. Een verzameling uitermate bonte banieren vol kleuren en wervende teksten trok in de 2de helft van juli de aandacht van de vele Boompjes-passanten.

Het eerste *Open Air Reggae Festival* maakte zijn lang verwachte en veelbelovende opwachting in Rotterdam: een nieuw cultureel muziekfestival waardoor de Benelux kennis maakte met het eerste breed georiënteerde Reggae Festival voor jong en oud. Reggae muziek verbindt, slecht grenzen en brengt veel positiviteit met zich mee. Beleving stond heel hoog in het vaandel en werd bereikt met een zeer internationale en vernieuwende line-up op verschillende podia, met workshops, live-acts en hoogstaande gastronomie: een mix van onderscheidende en kwalitatieve elementen.

35 Banieren op de Vlaggenparade Rotterdam kondigden dit nieuwe evenement tijdig 'luidkeels' aan. En ook daarvoor is de Vlaggenparade heel geschikt.

VOLKSLIED

„De Rotterdamse vlag”

Woorden van B.W. Blokland

De schitterende kleuren
Van ons lief Rotterdam,
Waarmee wij allen geuren
En zo tot grootheid kwam.
De vlag die wij waardeeren,
En prijkt in ons blazoen,
De kleur die wij vereeren
Dat is het groen-wit-groen,

Wat er ook moog' gebeuren
Steeds staan wij fier en pal
Bij de geliefde kleuren
Goen-wit-groen en bovenal
Blijv' Rotterdam floreeren,
Dat zij steeds bloeien mag,
Het groen-wit-groen waardeeren,
Als Rotterdamse vlag.

Geef Rotterdam bewijzen,
Dat zij haar vlag waardeert.
Het groen-wit-groen te prijzen
Waarvoor eendracht floreert.
Moog' welvaart immer bloeien
Zing' luid met blijden lach
Wie zal ons hart ontgloeien?
„De Rotterdamse Vlag!”

Deze marsch is verkrijgbaar voor Harmonie en Fanfare à f1,25, Piano 50 cent en op Gramophoneplaten.

(copyright KB/Meertens Instituut)

Voor de achtste keer vond op 15 augustus jl. de herdenking van '15 augustus 1945' in Rotterdam plaats.

Al vele malen vormde de Vlaggenparade Rotterdam de locatie waar dit plaatsvond. Ditmaal jammer genoeg in de regen maar met veel warme gevoelens voor de Indische Nederlanders. Loco-burgemeester Eerdmans van Rotterdam hees de Nederlandse driekleur in de 'hoge mast' op de Vlaggenparade.

Hij zei daarbij o.a.:

"Het is 14 mei 1940. Rotterdam heeft onder een bombardement. Ook hier aan de Boompjes vallen de bommen. En ook hier woedt na de bommen brand. Rotterdam verliest zijn kloppend hart.

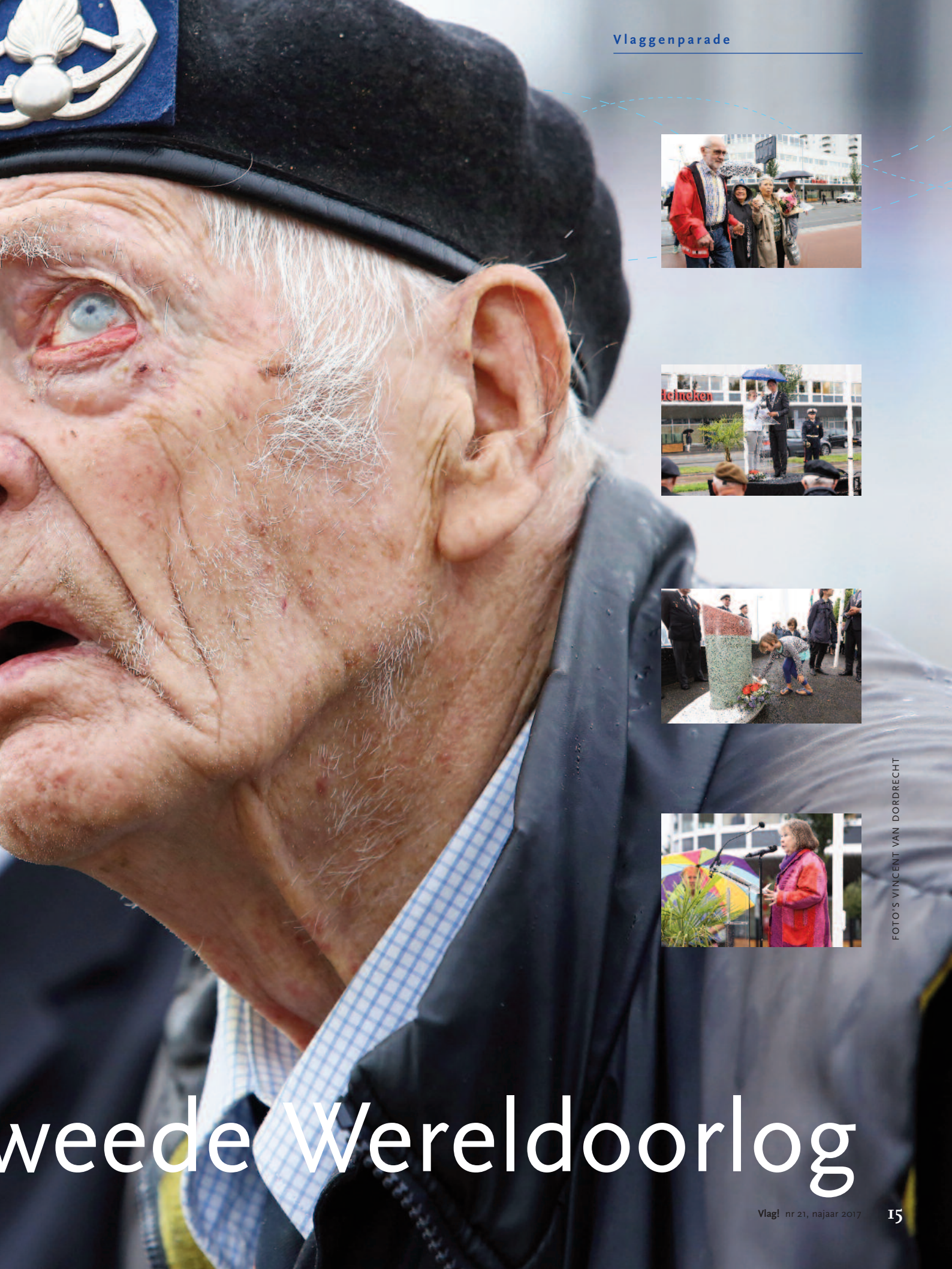
Het is 5 mei 1945. Nederland is vrij. Na vijf lange jaren heeft het land pijn, maar langzaam maken de wolken weer plaats voor wat zon. Nederland mag weer hopen op betere tijden. En Rotterdam stroopt de mouwen op.

Aan de andere kant van de wereld, in Nederlands-Indië, duurt het duister nog lange, lange maanden voort. Dan is het 15 augustus 1945. Japan geeft zich gewonnen. Maar voor honderdduizenden Indische Nederlanders blijft het duister. Hun thuisland is hun thuisland niet meer. En dat zal het ook nooit meer worden. De zon zal ze daar nooit meer tegemoet schijnen. Op de voorheen zo vertrouwde bodem valt niets meer op te bouwen, kun je niets meer laten bloeien. Ze verhuizen naar dat andere deel van de wereld. De Indische gemeenschap stroopt hier de mouwen op en laat zijn wortels aarden in een soms zo vreemd voelende bodem".

En aan het einde: "u bent hier vandaag met respect voor een gedeeld verleden, met een omarming vol troost voor het leed en de weemoed en met open armen voor de toekomst. Het is mij een eer om namens Rotterdam samen met u de Nederlandse driekleur te mogen hijsen".

Herdenking einde Tw

FOTO'S VINCENT VAN DORDRECHT

weede Wereldoorlog

Een DORDTSE VLAG

 ver een vlag van een schuiten-voerder¹, die een belangrijke rol heeft gespeeld in de historie van Dordrecht.*

Door DAAN VAN LEEUWEN

Eerst een stuk voorgeschiedenis

Op 19 oktober 1813 werd Napoleon verslagen in de Volkerenslag bij Leipzig. Napoleon vluchtte naar Frankrijk, waar hij gevangen werd genomen en naar Elba werd verbannen. Van de overwinnaars, de Russen, de Pruisen, de Oostenrijkers en de Zweden, trokken de eerste twee naar het westen om de rest van het bezette Europa te bevrijden, gevolgd door de Britten.

Dordrecht, 15 november 1813

In Nederland begon men langzaam te beseffen dat dit wel eens het einde van de Franse bezetting zou kunnen zijn. Op 15 november vond in Dordrecht de laatste gemeenteraadzitting onder Frans bewind plaats. Daar Dordrecht liever geen straatgevechten in de stad wilde hebben, werd met de Fransen afgesproken, dat zij de stad zouden verlaten. Als tegendienst beloofde Dordrecht

voor voedsel en drank te zorgen.

Op 18 november verlieten de Fransen Dordrecht en gingen naar Gorinchem. Of de Fransen voedsel mee hebben gekregen is niet duidelijk. In ieder geval geen drank (jenever), dit als tegemoetkoming aan de bestuursleden van de dorpen in de Alblasserwaard. Die vreesden voor hun vrouwen en dochters.

Gorinchem, 19 november 1813

De prefect van het departement Monden van de Maas², De Stassart, had zijn residentie Den Haag verlaten en had zich met zijn gezagsgetrouwen in de vestingstad Gorinchem verschanst. Op een gegeven moment waren er 5000 Fransen in Gorinchem gelegerd. Deze konden door Gorinchem en de omliggende dorpen niet gevoed worden. Op 21 november eiste De Stassart van de handelsstad Dordrecht de levering van 90.000 kg tarwemeel, 30.000 kg roggemeel, 64.500 kg rogge, 900 kg zout en 43.924 liter jenever (50.000 flessen). Te leveren voor 24 November, anders .... zou Dordrecht omver geschoten worden.

De eerste aanval op Dordrecht, 22 november 1813

Dordrecht ligt op een eiland. Als voorzorgsmaatregel tegen een eventuele

Franse aanval had Dordrecht ervoor gezorgd, dat alle schepen rond Dordrecht aan de Dordtse zijde waren afgemeerd. Ook had Dordrecht aan Rotterdam de assistentie van twee kanonneerboten gevraagd. In de nacht van 21 op 22 november trok een leger van 300 Fransen naar Papendrecht, tegenover Dordrecht gelegen. In de vroege ochtend trachtten Franse soldaten het in Dordrecht aangemeerde Papendrechtse veer te bemachtigen, hetgeen door de Dordtse Nationale Garde met musketschoten werd verhinderd. Hierop opende de Fransen het kanonvuur op Dordrecht.

Aldaar ontstond grote paniek. Mensen liepen in nachtgewaad op straat, niet wetend waarheen te vluchten. Een jongste raakte gewond, verder vielen er geen slachtoffers. Wel was er veel materiële schade.

Die ochtend ging stadscommandant Matthijs Beelaerts naar Papendrecht om te vragen waarom Dordt beschoten was. De Franse commandant antwoordde dat de Hollanders de Franse vlaggen hadden weggehaald en daarvoor het horizontale rood, wit en blauw hadden gehesen. Ze kwamen naar Dordt om de orde te herstellen. Dordrecht capituleerde, liet de Nederlandse driekleur weghalen en een kleine groep Fransen vestigde zich in Dordrecht. De geruchten (waarschijnlijk opzettelijk verspreid) dat de geallieerden

Fig. 1. Johannes Christiaan Schotel *De beschieting van Dordrecht door de Fransen olieverf op doek*, 118 x 166 cm, Dordrechts Museum DM/975/505. Het schilderij hangt in het stadhuis van Dordrecht. Afbeelding ter beschikking gesteld door Dordrechts Museum

Fig. 2
De Dordtse Maagd zoals ze op de Dordtse Groothoofdspoor is afgebeeld. Er boven wappert de stadsvlag van Dordrecht.

FOTO THEUN OKKERSE

Fig. 3 De Dordtse vlag met stedemaagd. Collectie Huis van Gijn, Dordrecht

de stad kwamen ontzetten, zorgden er voor dat op 23 november de Fransen weer naar Gorinchem vertrokken. Dordrecht wilde en/of kon het gevraagde voedsel en drank niet leveren. Ondertussen was in Dordrecht een van de twee kanonneerboten aangekomen die Dordrecht aan Rotterdam had gevraagd. De andere boot had onderweg averij opgelopen.

De tweede aanval op Dordrecht, 24 november 1813

Dan werd het 24 november. Ongeveer 900 Fransen, gewapend met mortieren en kanonnen, verzamelden zich in Papendrecht. Dordrecht werd onder vuur genomen. De kanonneerboot verweerde zich danig, maar begon gebrek aan kogels te krijgen. Kapitein Trippenzee gaf opdracht om met schroot te schieten, o.a. met een koevoet³. Dit bracht nogal wat destructie onder de Fransen. Ondertussen gebeurde er iets bij de Riedijkse poort in Dordrecht, recht tegenover Papendrecht gelegen. Wat er gebeurde volgt uit het ooggetuige verslag van Pieter Uittenbogaard:

“Onder al dat schieten werd de borrelfles duchtig aangesproken door den schuitenvoerder Cornelis Lawende. In zijn meer dan half benevelde toestand riep hij eensklaps uit: We hebben al zoo lang gevochten en dat zonder vlag, de vlag moet er bij. En de daad bij het woord voegende, haalde hij een Dordtse vlag voor den dag, welke van den

boeijer⁴ van schipper Korthals gehaald was, en sgorde die naar de Riedijkschen toren. Hierin werd hij bijgestaan door Huibert Stam die minder dronken was dan Lawende.

De vlag werd aan de vlaggenstok vast gemaakt en gehesen en nu wapperde aan de Riedijkschen toren de Dordtse vlag, bestaande uit drie horizontale banen waarvan de twee buitenste rood zijn en de middelste wit. Op de gehesen vlag was op de middelste baan eene stedenmaagd in kleuren gedrukt.

De Fransen zagen het verwisselen van de vlag als een teken dat er versterking van geallieerden in de stad was aangekomen. Dit gevoel werd versterkt door het voortdurend trommelen van jongelui in de straten van Dordrecht onder het roepen van Vivat Oranje hoezee!”.

Volgens historicus Van Dalen hing de vlag op zijn kop, waarbij het hoofd van de stedemaagd naar beneden wees. De Fransen zagen de vlag mogelijk vanuit de verte voor een Engelse vlag aan. Tezamen met de voltrefter van de koevoet zorgde beiden ervoor dat de Fransen zich ijlings terugtrokken. Waar Dordrecht aan ontsnapt was, blijkt uit het gebeuren in Woerden. Op dezelfde dag, 24 november, hebben de Fransen uit wraak aldaar de stad geplunderd en een slachtpartij onder de burgerij aangebracht. Er werden tientallen burgers vermoord.

De Riedijkse vlag

De vlag die Lawende in de Riedijkse toren had gehesen, is bewaard gebleven. De vlag is in het bezit van museum Huis van Gijn in Dordrecht, maar wordt bewaard in het Dordtse Archief. De vlag is in 2017 tijdelijk tentoongesteld in het museum Hof van Nederland in Dordrecht. De vlag is gemaakt in 1790; vandaar de toen gebruikelijke rood-wit-blauwe boven- en onderkant. Ook de veelheid aan emblemen op de vlag is uit die tijd⁵. De vlag heeft ongeveer de maten 2,5 bij 5 meter. De Dordtse Stedemaagd is hier omgeven door twee boomstructuren, die samen met de grond een lijst om het beeld vormen. Op de banderol staat (*foutief gespeld, de ‘DT’ ontbreekt*) DE – DORSCHÉ – MAAGD.

Op 3 december 1813 werd Dordrecht en omgeving door de Kozakken bevrijd.

*) Deze tekst werd oorspronkelijk verteld op de Vlaggendag 2017 van de NVvV in Dordrecht.

Noten

1. Een schuitenvoerder was iemand die in het bezit was van een boot en die transportdiensten verleende, zowel voor personen als voor goederen.
2. Departement ‘Bouches de la Meuse’, ongeveer overeenkomend met de latere provincie Zuid-Holland.
3. Schroot bestaat uit vele kleine balvormige kogels, soms met toevoegingen. In scheepsgevechten werd vaak met staven en kettingkogels geschoten. Dit gaf vooral veel destructie in masten en zeilen. Het was echter niet goed te richten.
4. Boeier: type zeilboot.
5. Zie hiervoor *Vlag!* 20, Echt ‘Koninklijk’ vlaggenplezier, Theun Okkerse.

Bronnen

1. Kees Weltevrede et al, *Dordtenaren onder Napoleon, 1810-1815*, Dordrecht 2015.
2. Jaap Bouman, *Dordt eigen-aardig*, Dordrecht 1990.
3. *Ach Lieve Tijd, 800 jaar Dordtenaren en hun rijke verleden*, Uitgeverij Waanders – Gemeentearchief Dordrecht, 1985.
4. https://en.wikipedia.org/wiki/War_of_the_Sixth_Coalition.

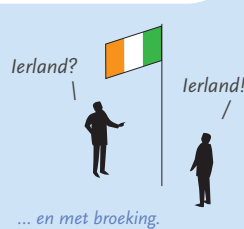
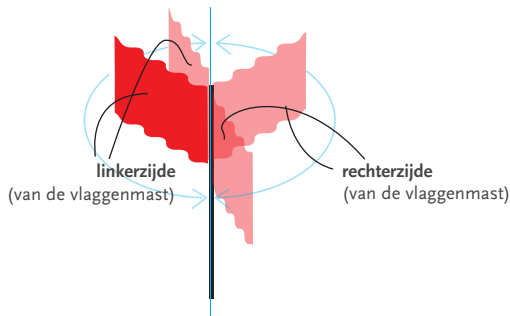
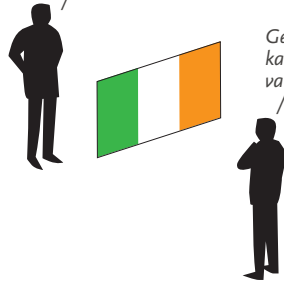

De linker- en rechterzijde van vlaggen

Een vlag zonder broeking...

De andere kant is de vlag van Ierland

Gek, de andere kant is de vlag van Ivoorkust!

... en met broeking.

~~andere zijde~~
~~achterkant~~
~~onbelangrijkere kant~~
linkerzijde

~~deze zijde~~
~~voorkant~~
~~belangrijkere kant~~
rechterzijde

Het beschrijven van vlaggen die verschillende zijden hebben kan eenvoudiger.

Door THEUN OKKERSE

Met twee verschillende kanten is de vlag van de Amerikaanse staat Oregon eigenaardig te noemen. 'Een blauwe vlag met op de rechterzijde het staatszegel en op de linker een bever'.

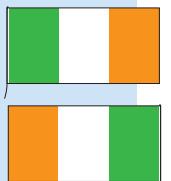
Maar een beschrijving zoals deze is niet mogelijk omdat de beeldzijden van een vlag geen eigenaam hebben. Men heeft het dan over 'de andere zijde' of 'achterkant', 'keerzijde' als de andere kant wordt bedoeld. Maar helemaal duidelijk kan dat nooit zijn omdat vlaggen vaak worden afgebeeld zonder de broeking. Waardoor je niet altijd weet wat de 'leesrichting' van de vlag is, en dus niet zeker weet naar welke zijde je kijkt.

Een gewone vlag als die van Ivoorkust bijvoorbeeld kan in theorie verward worden met die van Ierland als je niet weet waar de broeking zit.

Het kan een idee zijn om aan deze onduidelijke situatie een eind te maken door de twee beeldzijden van vlaggen een vaste naam te geven. Zoals de zijden van een schip ook een vaste benaming kennen; stuur- en bakboord. Een vlag wappert altijd vanaf de mast. Je zult dus de ene of de andere kant zien. Het hangt er vanaf waar je vandaan kijkt welke zijde je ziet; de linker- of rechterzijde vanaf de vlaggenmast.

Nu kunnen we duidelijk zijn door het over de linker- of rechterzijde van een vlag te hebben. Als dit in de vlaggenkunde een afspraak zou zijn, kan de bovenstaande beschrijving van de vlag van Oregon zoals boven geformuleerd worden. Zelfs als een tekening ontbreekt kan een goed beeld gevormd worden.

In dit blad staan vlaggen vrijwel altijd afgebeeld met een broeking. Daardoor is verwarring over de 'ene-of-andere-kant' vrijwel uitgesloten. Ik pleit er voor de broeking als een onlosmakelijk onderdeel van een vlagafbeelding te zien. Het 'lezen' van de vlag gebeurt immers altijd vanaf de broeking, dus vanaf de mast. De vlag van Ierland bijvoorbeeld is groen-wit-oranje als hij naar rechts waait. Maar dat is hij ook als hij tegen onze leesrichting in te zien is. Hij verandert niet opeens in een oranje-wit-groene vlag.

Whitney Smith's Vlaggen Indentificatie Symbolen Systeem

Vervangende symbolen en aanvullingen op Smith's Vlaggen Indentificatie Symbolen Systeem (Theun Okkerse)

TWEE-ZIJDEN
Vlag heeft afwijkend ontwerp op de andere zijde

TWEE-ZIJDEN
Vlag heeft afwijkend ontwerp op de andere zijde

ANDERE ZIJDE
Ontwerp op de andere kant

RECHTER- & LINKERZIJDE
Rechterzijde van de vlag

Linkerzijde van de vlag

SINISTER ZIJDE
De andere kant of belangrijkere zijde van de vlag, die je ziet als de broeking rechts voor de beschouwer te zien is.

Rechterzijde van de vlag is de belangrijkste

Linkerzijde van de vlag is de belangrijkste

Gilgit-Baltistan

Noord-Pakistan

Gilgit-Baltistan is een gebied in Noord-Pakistan. Het is geen Pakistaanse provincie, doch een sinds 1948 betwist gebied net als Kasjmir- en het stond vanaf 1970 bekend als de Noordelijke Gebieden. Het is de meest noordelijke politieke eenheid binnen het door Pakistani bestuurde deel van het vroegere prinsdom Jammu en Kasjmir.

Door WIM SCHUURMAN

Gilgit-Baltistan is een smelting van het Gilgit Agentschap, het Baltistandistrict en de staten van Hunza en Nagar. Op 29 augustus 2009 werd de Gilgit-Baltistan Empowerment and Self-Governance Order 2009 door het Pakistaanse kabinet aangenomen. Dit besluit stond het gebied zelfbestuur toe door het oprichten van onder andere een gekozen wetgevende vergadering, een eigen gouverneur en eerste minister. Een maand later zegde de eerste minister een ontwikkelingshulp van meerdere miljarden roepies toe. Hierbij zei hij onder andere: "Vandaag krijgen jullie je identiteit. Het is jullie recht en het was onze eis, en nu vervullen we die."

De ruwweg 1,5 miljoen inwoners van Gilgit-Baltistan zijn in meerderheid tegen integratie in Kasjmir en eisen dat het gebied in Pakistan wordt opgenomen en tot een eigen provincie wordt verklaard. Politiek analist H.A. Rizvi meent dat de regering in Islamabad hen deels is tegemoetgekomen door enkele concessies te doen en daarna af te wachten wat er gebeurt rond de kwestie Kasjmir.

Pakistan hanteert voor het Gebied Gilgit-Baltistan een eigen vlag: van donkergroen met op het midden een lijntekening in wit van het gekwartileerde en

het met bergflora omkranste wapenschild met erboven de halve maan met vijfpuntige ster. Het wapenschild toont in het eerste kwartier een toren getopt met een klimgeit; in het tweede twee bergtoppen van de Himalaya; in het derde drie naaldbomen, geplaatst een en twee en in het vierde de gehoornde kop van een bok. (Fig 1)

Figuur 1: Pakistans Gebied Gilgit-Baltistan

Het Gilgitdistrict werd in 1970 gevormd. Het district grenst aan Afghanistan in het noorden en aan China's Xinjiang in het noordoosten en oosten. Het omvat ook het gebied van het vroegere Hunza. Het bergachtige gebied wordt doorsneden door steile rivierdalen. Het kent veel gletsjers en meren.

Het Gilgit Agentschap was een politieke eenheid van Brits India, waarmee de noordelijke helft van het Prinsdom van Jammu en Kasjmir werd bestuurd. Het werd in 1877 opgericht. Een politiek agent van de Gouverneur-Generaal van Brits India zag op het bestuur toe. De zetel was Srinagar in Kasjmir. In 1935 leasde het Agentschap het gebied voor zestig jaar van de maharadja van Jammu en Kasjmir. Met de onafhankelijkheid van zowel Pakistan als India in 1947 kwam er een eind aan zowel de lease als het Agentschap. Na de deling van India en Pakistan en de eerste oorlog om Kasjmir nam Pakistan de naam aan om

naar het gebied te verwijzen dat de facto een afhankelijkheid vormde van 1947 tot 1970. Het Gilgit Agentschap werd rechtstreeks vanuit de Pakistaanse hoofdstad Islamabad bestuurd en gescheiden van 'buurstaat' Azad Kasjmir en de prinsdommen Hunza en Nagar. In mei 1999 gaf het Pakistaans Hoog Gerechtshof de regering de opdracht ervoor te zorgen dat de inwoners van Gilgit-Baltistan dezelfde rechten kregen als de andere Pakistaanse inwoners. Van verschillende zijden werd dit proces getraineed. Hervormingen in 2009 versterkten de identiteit van de bergbewoners, maar losten de grondwettelijke status van het gebied niet op. De bevolking van Gilgit-Baltistan wil als provincie in Pakistan worden opgenomen, maar leiders van Azad-Kasjmir zijn hiertegen.

Baltistan grenst aan China's Xinjiang. Het ligt in de Karakorambergen ten zuiden van de beroemde K2. Het is een erg bergachtig, hooggelegen gebied en wordt hoofdzakelijk bewoond door Balti van Tibetaanse afkomst en een Bahai minderheid. Baltistan bestond vroeger uit kleine, onafhankelijke staten, die door bloedverwantschap van hun vorsten, de radja's, en door een gemeenschappelijk geloof, alsmede door sterke culturele en taalkundige overeenkomsten met elkaar verbonden waren. De staten waren in de 19e eeuw gehoorzaamheid verschuldigd aan de Dogravorsten van Kasjmir. Na de vorming van Pakistan en India in 1947 kwam de moslimbevolking in opstand tegen de Dogravorsten en verkreeg in 1948 haar onafhankelijkheid.

De *Gilgit-Baltistan United Movement*, GBUM, is een grote politieke beweging in Gilgit-Baltistan met zijn zetel in Skardu. De GBUM eist volledige autonomie voor het bergachtige Gilgit-Baltistan. Volgens de beweging zou er een onafhankelijke republiek van Gilgit-Baltistan uitgeroepen moeten worden, aan wie dezelfde rechten verleend zouden moeten worden als aan de bestaande wetgevende vergadering van Azad-Kasjmir. De GBUM voerde een vlag in de verhouding van 1:2 van twee evenlange banen rood

Figuur 2: Vroegere vlag van de GBUM

Figuur 3: huidige vlag van de GBUM

Figuur 4: Vlag van de BNF

Figuur 5: vlag van de BNSO

en groen met midden op het groen een witte hoekige swastika. (Fig 2)

Tegenwoordig voert de organisatie een vlag van twee lengtebanen groen en blauw in verhouding van 18 : 60*. (Fig 3) Op de groene baan bij de hijs van witte hoofdletters de initialen van de organisatie; op de blauwe vlucht oprijzend uit de onderzijde van het doek een berg door opname van drie witte kepers. Boven de top van deze berg een witte zon in volle glorie. Het briefhoofd van de GBUM toont deze vlag ook. Op youtube.com is de afbeelding anders.

Vóór het bestaan van de GBUM was er al het Balawaristan Nationaal Front, BNF, dat dezelfde claims op tafel legde, echter over een groter gebied. Deze beweging voerde een vlag (Fig 4) in de verhouding van 1:2 met langs de hijszijde twee lengtebaantjes van wit en zwart, de vlucht is groen en belegd met een rode driehoek – die als basis de zwarte baan heeft en waarvan de top bijna op het midden van het dundoek ligt- en aan het vluchteind oprijzend uit een drieberg van wit en die oprijst vanuit de onderzijde van de vlucht, de witte zwartgetekende gehoornde kop van een bok van de berggeit. Nationalisten in het Gilgitgebied willen onafhankelijkheid van Pakistan. Zij stellen dat ze geografisch, etnisch, taalkundig en cultureel verschillen van Pakistan en Kasjmir en dat hun gebied ten onrechte wordt verbonden met het dilemma over het betwiste Jammu en Kasjmir. De BNF heeft als doelstelling uitdrukkelijk de bevrijding van de onwettige bezetting door Pakistan. De BNF wil niet bij Pakistan blijven vanwege de religieuze en seclarische spelletjes die Pakistan en zijn geheime dienst spelen. De beweging verzet zich tegen de Pakistaanse regering die de Wahabistroming van de islam naar voren schuift, terwijl de bevolking sjjiitisch is. De BNF wijst de order van 29 augustus 2009 af en roept de Pakistaanse regering op haar koloniale houding te laten varen. De naam Balawaristan is de historische naam voor de regio Gilgit-Baltistan.

De actieve *Balawaristan National Students*

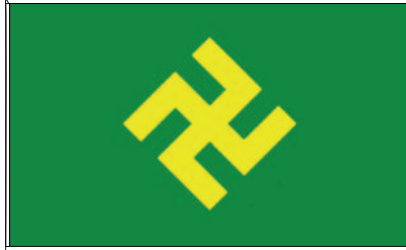
Organization (BNSO) voert een vlag met eenzelfde opbouw doch met drie bergen van groen, zwart gelijnd, waarboven een witte zon in volle glorie onder in de groene vlucht. (Fig 5)

Er schijnt ook een natie ofwel volksvlag van de Balawari te bestaan: groen met op het midden van geel de *Yung drung*, een als een ruit op zijn punt staande swastika. De *Yung drung* is een oud *Bon* symbool, een teken van voorspoed. (Fig 6)

Hunza

Het prinsdom Hunza bestond tot 1974 en is als staat al vanaf 1710 bekend. De hoofdstad was Baltit, dat ook bekend is als Karimabad. Het staatje grensde in het zuiden aan het prinsdom Nagar en Baltistan, in het oosten en noorden aan Chinees Turkestan ofwel Xinjiang en aan Afghanistan in het noordwesten. Hunza was eeuwenlang een onafhankelijk prinsdom onder leiding van een Mir (erfelijk bestuurder). Tot 1947 was het een vazalstaat van Jammu en Kasjmir en zonden de mirs jaarlijks een tribuut naar het hof van Kasjmir. De Britten verkregen controle over Hunza na de Hunza-Nagar-veldtocht in 1891. Op 3 november 1947 zond vorst M.J. Khan een telegram naar M.A. Jinnah, waarin hij zijn staat met plezier (!) afstond aan Pakistan. Op 25 september 1974 ontbond Zoelfikar A. Bhoetto, eerste minister van Pakistan de staat.

Hunza kende een vlag van groen met oprijzend vanaf de onderzijde een berg met twee toppen van zwart en wit. (Fig 7) Boven de rechtershoek stond een witte halvemaaan en vijfpuntige ster, vergezeld in de vluchthoek van een gele pijl en boog, de punt van de pijl naar de vluchthoek gericht. De symboliek van deze vlag is aardig duidelijk: het groene veld alsmede de halvemaaan met ster staan voor de islam, de deels met sneeuw bedekte bergketen staat voor de ligging van het land. Stonden de pijl en boog voor het verdedigen van het land? De Hunza staan veeleer bekend om hun vaardigheden met watermanagement en hovenierskunst, zeker niet om de jacht. Er komt op het internet een variant van de vlag voor. (Fig 8) Deze heeft nooit

Figuur 6: Balawari natievlag

Figuur 7: vlag van voormalig prinsdom Hunza

Figuur 8: Foutieve variant van de vlag op het internet voor Hunza

Figuur 9: Vlag van de Mir van Hunza

bestaan, doch is een free-lance-poging van Oskar Mysztor uit Polen om een afbeelding van Chrystian Kretowicz uit het verleden te “verbeteren”.

Vlag van de Mir

De Mir gebruikte een groene vlag met op het midden een goud-gele leeuw staande op een wit lint waarop de naam van het land in goudgele hoofdletters: HUNZA STATE. De leeuw houdt de nationale vlag bij de stok in de muil. (Fig 9) De gebruiksperiode is onbekend. Door deze vlag weten we zeker welke zijde de hijs was van de vlag voor Hunza.

Nagar

Dit bergachtige, moeilijk toegankelijke prinsdom bestond ook tot 1974 en grensde in het zuiden en westen aan het Gilgit Agentschap en in het noorden en oosten aan het prinsdom Hunza. De hoofdstad was de stad Nagar. Sinds 2009 voert de Karakoram Highway door het gebied en is het nu goed bereikbaar. Nagar was een vazalstaat van Jammu en Kasjmir, hoewel het nooit rechtstreeks door Jammu en Kasjmir werd bestuurd. De vorsten van Nagar stuurden wel jaarlijks een tribuut naar het hof van Kasjmir. Na de deling van India trad de staat toe tot Pakistan, doch bleef een semi-autonome staat. De democratisch gekozen Pakistaanse regering van Zoelfikar A. Bhoetto onderkende de verlangens naar democratische vrijheden onder de bevolking van Nagar en Hunza en ontwierp de beide mirs uit hun functie, waarna Nagar en Hunza in de Noordelijke Gebieden opgingen. Van Nagar is geen vlag bekend.

*Bij meting op het computerscherm

http://en.wikipedia.org/wiki/Gilgit-Baltistan#Autonomous_status_and_present-day_Gilgit-Baltistan

<http://en.wikipedia.org/wiki/Gilgit-District>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Baltistan>

http://en.wikipedia.org/wiki/Gilgit-Baltistan_United_Movement

<http://en.wikipedia.org/wiki/Balawaristan>

<http://skardu.blogspot.com>

[http://en.wikipedia.org/wiki/Hunza_\(princely_state\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Hunza_(princely_state))

<http://www.rbvex.it/asiapag/bahawalpstend.html#hunza>

Nederlandse
Vereniging voor
Vlaggenkunde
Å 1966

Geslaagde Vlaggendag 2017 in Dordrecht

Joost Schokkenbroek heeft op de afgelopen Algemene Ledenvergadering, tijdens de Vlaggendag op 18 juni jl. in Dordrecht, de voorzittershamer neergelegd. Hij was sinds 2002 voorzitter van de Nederlandse Vereniging. De langzittende voorzitter van de vereniging, Marcel van Westerhoven, secretaris van de NVvV, richtte het dankwoord tot hem.

Van Westerhoven: *“Tijdens het voorzitterschap van Joost heeft de NVvV een grote bloei doorgemaakt. Hoogtepunt was het 25ste International Congress of Vexillology, dat in augustus 2013 in Rotterdam plaatsvond. Joost toonde zich daar een subliem gastheer voor de internationale vexillologische gemeenschap.”*

Als voorzitter stond Schokkenbroek aan

de basis van de overeenkomst met de Vlaggenparade in Rotterdam. Ook heeft hij de jaarlijkse vlaggendag en ledenvergadering naar een hoger niveau gebracht door samenwerking met diverse musea. Schokkenbroek is door de FIAV, de internationale vexillologische federatie, geëerd met de titel van fellow.

(tweede van rechts) Willem van Ham

David Onnekink

Martijn Nekkers

Daan van Leeuwen

Hans Horsting

De Vlaggendag ging zoals gebruikelijk van start met de Algemene Ledenvergadering. Belangrijkste punten daaruit:

- Joost Schokkenbroek legt zijn voorzitterschap neer (zie boven);
- secretaris Marcel van Westerhoven treedt aan als interim voorzitter;
- Davied van Berlo meldt zich als kan-

daat bestuurslid en wordt staande de vergadering per acclamatie tot bestuurslid verkozen;

- omdat Vlaggenparade Rotterdam een andere koers is gaan varen, zal de samenwerking voor de publicatie van Vlag! per 2018 worden stopgezet; dit betekent dat de NVvV weer volledig zelf zorg zal dragen voor het doen verschijnen van een periodiek; algemeen delen de aanwezige leden de

wens om een vlaggenkundige publicatie te blijven realiseren, zo mogelijk onder de zelfde naam; het bestuur en de redactie zullen zich daar over buigen;

- de collectie van de NVvV zal binnenkort van Hoogwoud naar Middelharnis worden overgebracht; het ligt dan nog steeds in depot; het bestuur zal zich inspannen om de collectie goed onder te brengen zodat

Een toepasselijk cadeau

Schokkenbroek was met de vlaggenkunde en de NVvV in aanraking gekomen via zijn werk bij het Scheepvaartmuseum in Amsterdam. Zijn specialisatie in de maritieme geschiedenis en met name de walvisvaart gaf het bestuur het idee om de scheidend voorzitter een toepasselijk

cadeau te geven, te weten een replica van een zeventiende-eeuwse walvisvlag*.

In zijn dankwoord toont Schokkenbroek zich blij verrast door het toepasselijke cadeau. Hij dankt het bestuur en de leden voor de mooie samenwerking van de afgelopen jaren. Helaas is de nieuwe

functie die hij onlangs in het buitenland heeft aangenomen niet te combineren met het voorzitterschap, maar “ik vertrek met louter warme gevoelens”, zo laat hij weten.
David van Berlo

*) Ontworpen door Theun Okkerse en aangeboden door Semaphore Signs, Vlaardingen.

David van Berlo

Marcel van Westerhoven

Wim Schuurman

Jos Poels

die ontsloten en geraadpleegd kan worden.

Daarna was het tijd voor de presentaties, waarvan er deze keer meer waren dan anders. De hoofdpresentatie werd verzorgd door maritiem historicus David Onnekink, met als onderwerp *Vlagvertoon. Diplomatie en zeemacht in de Gouden Eeuw*. Een zevental korte presentaties door leden volgde, over:

- de maatschappijvlaggen van de Holland Amerika Lijn van 1873 tot op heden, door Martijn Nekkers;
- de Dordtse vlag op 24 november 1813, door Daan van Leeuwen (zie artikel p. 16);
- de vernieuwde website van de vereniging en de toepassingen van Facebook en Twitter, door David van Berlo;
- de kasteelvlag van Amerongen, door Marcel van Westerhoven;
- nieuwe gemeentevlaggen, door Marcel van Westerhoven;
- de Rohingya en Myanmar, door Wim Schuurman;
- nieuwe ontwikkelingen wereldwijd, door Jos Poels.

Van bollen en merletten rond een knoestig-getand kruis

De vlag van de gemeente Eijsden-Margraten

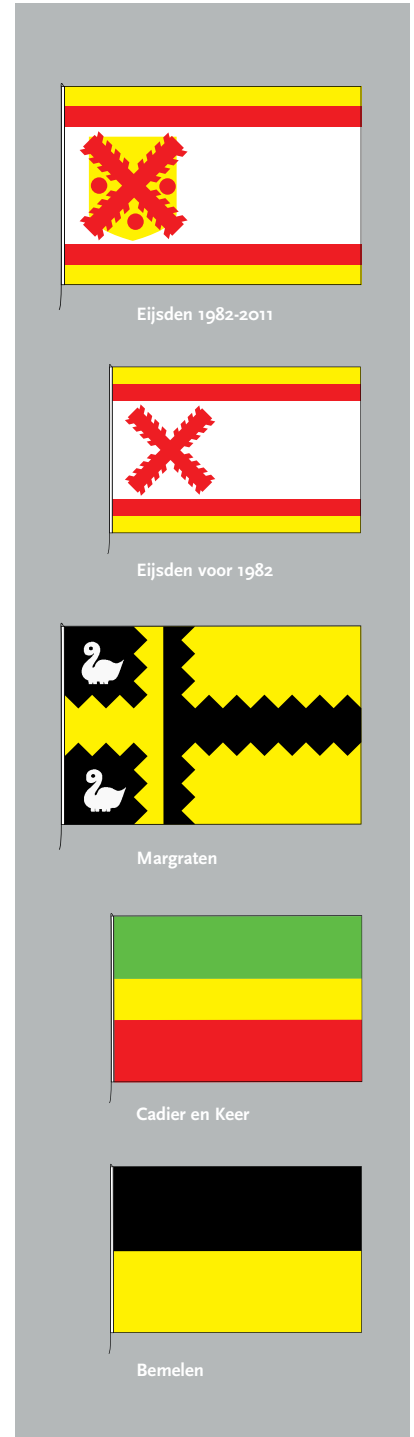
In het zuidwesten van Zuid-Limburg gaan sinds 2011 Eijsden en Margraten samen verder als één gemeente: Eijsden-Margraten. In 1982 waren deze gemeenten al betrokken bij de fusiegolf die toen door Zuid-Limburg trok.

Door MARCEL VAN WESTERHOVEN

Eijsden nam toen Gronsveld op en Margraten ontstond uit de gelijknamige gemeente en Bemelen, Cadier en Keer, Mheer, Noorbeek en Sint-Geertruid. Al deze gemeenten voerden officiële wapens, maar alleen het oude en nieuwe Eijsden, het nieuwe Margraten en Cadier en Keer gebruikten een officiële gemeentevlag. Bemelen had een onofficiële vlag in gebruik.

Er hadden al eerder annexaties plaatsgevonden: in 1943 was Mesch aan Eijsden toegevoegd en Rijckholt aan Gronsveld en in 1828 was Eijsden uitgebreid met Breust en Oost. In datzelfde jaar was door de afsplitsing van Keer uit Heer en Keer en de toevoeging aan Cadier de gemeente Cadier en Keer ontstaan. Al deze gemeenten hadden geen wapens.

De gemeente Eijsden-Margraten heeft sinds 2012 een wapen en een vlag met volledig met elkaar overeenkomende beelden. Uitleg van het wapen is dus uitleg van de vlag. Beiden zijn naar ontwerp van René Vroomen van

het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap.

Het wapen

Bij Koninklijk Besluit nr. 12.002124 is op 14 september 2012 aan de gemeente Eijsden-Margraten een wapen verleend met de volgende beschrijving: "Gevierendeeld door een gevierendeeld

kruis: I en IV in zilver knoestig van keel en vergezeld van een bol van keel; II en III in sabel getand van goud en vergezeld van een merlet van zilver. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels."

De knoestige kruisdelen met de bollen en rood en zilver komen uit het wapen van Eijsden. In het oudste gemeentewapen van Eijsden kwam onder andere een rood knoestig schuinkruis op zilver voor. Dit zogenaamde Bourgondische kruis is te zien op het oudst bekende schepenzegel van 1571 en staat symbool voor de hertogen van Bourgondië, die hier destijds de scepter zwaaiden. De rode bol in tweevoud is een pars-pro-toto voor de drie rode bollen op goud die in het wapen van Gronsveld op een klein schildje waren afgebeeld. Dit schildje is het wapen van de oudst bekende gelijknamige heren van de Vrije Rijksheerlijkheid Gronsveld.

De getande kruisdelen met de merletten en zwart, goud en zilver zijn afkomstig uit het wapen van Margraten. Het getande kruis stond daarin voor de oudst bekende heren uit het geslacht Van Gulpen. De merletten herinnerden aan de heren uit het geslacht Van Eynatten, die hier vanaf 1630 regeerden.

Het ineengevlochten kruis dat zo is ontstaan drukt eensgezindheid en saamhorigheid in de nieuwe gemeente uit. Het wapen draagt de gebruikelijke gemeentekroon.¹

De vlag

Op 18 december 2012 nam de gemeenteraad de gemeentevlag aan met de volgende beschrijving:

"Door een gevierendeeld kruis gevierendeeld over de helft van de vlaglengte van wit en zwart, het kruis bovenaan de broekzijde en onderaan de vluchtzijde knoestig van rood en onderaan de broekzijde en bovenaan de vluchtzijde getand van geel, met aan de broekzijde boven een rode bol en onder een witte merlet en met aan de vluchtzijde boven een witte merlet en onder een rode bol."

Maatvoeringen ontbreken aan deze

beschrijving. Het kruis heeft een dikte van 2/9 van de vlaghoogte. Ook de doorsnee van de bollen is 2/9 van de vlaghoogte. De merletten hebben een hoogte van 3/16 van de vlaghoogte.

De oude vlaggen

De vlag van de tussen 1982 en 2011 bestaande gemeente Eijsden had die van Eijsden van voor 1982 als basis (zie onder). Daaraan was een geel schildje toegevoegd, achter het Bourgondisch kruis geplaatst, met daarop de drie rode bollen van Gronsveld.²

De vlag van Eijsden voor 1982 sloot aan bij de vlagtraditie van de Limburgse schuttersgilden. Het prominente Bourgondische kruis en de kleuren waren uit het wapen overgenomen. Het patroon met de smalle gele en rode banen verwees naar de tijd van het Spaanse bewind. Bovendien duiden de kleuren rood en geel op het Staatse bewind daarna.³

Uit het wapen van Margraten waren twee van de vier merletten en het getande kruis in de vlag terecht gekomen. Het kruis stond op zijn Scandinavisch op de scheiding van broeking en vlucht en bovendien waren in de vlucht de kleuren omgewisseld.⁴

Cadier en Keer voerde een vlag met de drie veldkleuren uit het gemeentewapen: groen voor Cadier, geel voor St Antoniusbank en rood voor Keer.⁵

In de onofficiële vlag die Bemelen gebruikte, stonden de zwarte en gele banen voor het gedwarsbalkte veld uit het wapen.⁶

Noten

- (1) Hoge Raad van Adel, *Jaarverslag 2012*, p. 14-15, 's-Gravenhage 2013
- (2) *Vexilla Nostra* jaargang 19, nr. 135, november/december 1984, p. 107
- (3) *Vexilla Nostra* jaargang 19, nr. 134, september/oktober 1984, p. 100
- (4) *Vexilla Nostra* jaargang 23, nr. 154, januari/februari 1988, p. 12
- (5) *Vexilla Nostra* jaargang 19, nr. 132, mei/juni 1984, p. 53
- (6) Kl. Sierksma, *Nederlands vlaggenboek*, Het Spectrum, Utrecht 1962, p. 46/47

27ste INTERNATIONALE CONGRES voor VLAGGENKUNDE in LONDEN

Nederland was met vier sprekers sterk vertegenwoordigd op het 27ste *International Congress of Vexillology*, dat van 7 tot en met 11 augustus 2017 plaatsvond in Londen, Groot-Brittannië.

Van Westerhoven sprak over de opkomst en ondergang van de waterschapsvlaggen van Nederland, Poels over de vlag van Gambia en Okkerse over de duiding van de beeldzijden (zie p 18) van een vlag en Van den Muijzenberg over de z.g. Antwerpse Olympische banier.

De NVvV delegatie in Londen
Theun Okkerse & Marianne Wissink, Patricia Keegan-Poels & Jos Poels en Esther Cruz & Marcel van Westerhoven.
(Links achter Jos staat met pet Peter Hans van den Muijzenberg)

De interessante excursie in het midden van de week ging naar Greenwich: naar het observatorium waar de nulmeridiaan is vastgelegd en naar het *Maritime Museum*. Op het slotdiner werd Željko Heimer (Kroatië) als vierde vexilloloog ooit benoemd tot *Laureate* van de FIAV, voor zijn promotieonderzoek met vlaggen als onderwerp. Vermeldenswaard zijn verder de *Vexillon*, voor best publicatie, gewonnen door het Franse SMOM voor het uitgeven van het *Album des Pavillons* en de prijs voor beste presentatie naar Rachel Phelan (Ierland) voor haar verhaal over de restauratie en geschiedenis van de opstandsvlag van de Ierse Republiek uit 1916.

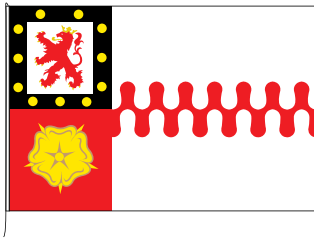
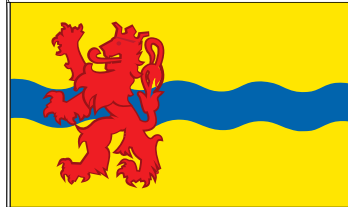
Vier nieuwe gemeentevlaggen

Marcel van Westerhoven

Valkenburg a/d Geul
 Valkenburgse leeuw over golvende baan voor de Geul, in de kleuren van de oude driebaansvlag

Aangenomen op 15 februari 2016

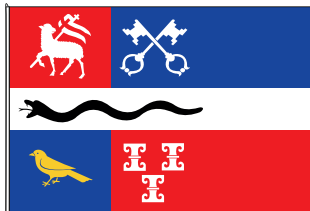

Berg en Dal
 Berghse leeuw voor Millingen a/d Rijn, Gelderse roos voor Ubbergen en geënte baan voor Groesbeek.

Aangenomen op 22 februari 2016

De Ronde Venen
 Lam Gods voor Mijdrecht, sleutels voor Abcoude-Proostdij, slang voor Wilnis, vink voor Vinkeveen en zuilen voor Abcoude-Baambrugge

Aangenomen op 24 november 2016

Woerden
 Beierse baan op geel voor Woerden, schuinkruisjes voor Kamerik, hoorn voor Zegveld en ruiten voor Harmelen

Aangenomen op 23 februari 2017

Nieuwe vlag Mauretanië

Op 15 augustus 2017 verving de Islamitische Republiek van Mauretanië de nationale vlag die op 22 maart 1958 werd aangenomen en sinds 1 april 1959 in gebruik was. Dit besluit volgde op de uitslag van een referendum d.d. 5 augustus 2017, dat was uitgeschreven door president Ould Abdel Aziz.

De nieuwe nationale vlag heeft in de kern het beeld van de oude vlag, aangevuld met een rode

Oude vlag

baan langs zowel de boven- als de onderzijde van het dundoek. Elk van die rode banen beslaat 15% van het dundoek.

Deze rode banen symboliseren het door patriotten vergoten bloed in de strijd van het land tegen de vroegere Franse kolonisten.

57 Jaar nadat het land Mauretanië onafhankelijk werd, is de opname van deze rode banen een symbolisch gebaar. De regerende partij, de *Union pour la Republique*, verklaarde dat de rode banen permanent de inspanningen en opofferingen die de mensen van Mauritanië zullen leveren en de prijs van hun bloed om hun grondgebied te verdedigen tot besef zullen brengen. Diezelfde politieke partij stelde in maart 2017 het nieuwe model voor.

Wim Schuurman

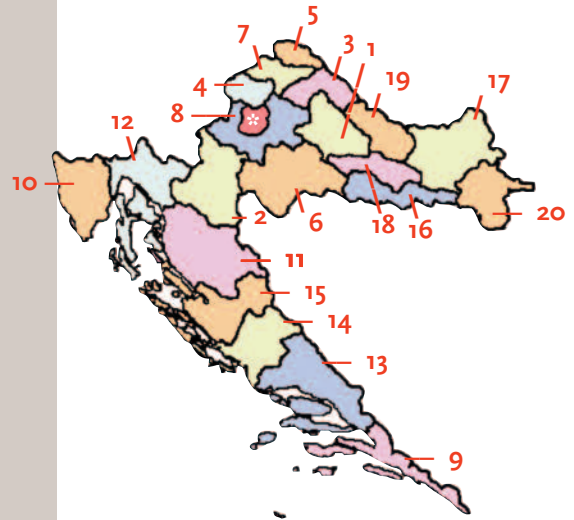

Provincievlaggen van Kroatië

Op 25 juni 1991 verklaarde de Republiek Kroatië zich onafhankelijk. Dit gebeurde onder president Franjo Tudjman, die in 1990 bij de eerste democratische verkiezingen sinds de Tweede Wereldoorlog werd gekozen als president van Kroatië. In 2004 werd Kroatië officieel kandidaat-lid van de Europese Unie en in 2013 een volwaardig lid.

De vlaggen van Kroatië en Zagreb *

Door DAAN VAN LEEUWEN

Geschiedenis

Het Koninkrijk Kroatië, Dalmatië en Slavonië (*Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*) bestond begin 12e eeuw uit het huidige Kroatië en het grootste deel van Bosnië-Herzegovina, maar zonder Istrië. Na de Ottomaanse veroveringen in de 16de eeuw was het Koninkrijk Kroatië een administratief onderdeel van de Habsburgse monarchie en bestond het alleen uit het noordelijke deel van het huidige Kroatië: het gebied rond Zagreb en Rijeka. In 1848 werd Slavonië – het gebied in het oosten – en Dalmatië – het zuidwestelijke kustgebied – aan Kroatië toegevoegd en kreeg het de naam Koninkrijk Kroatië, Slavonië en Dalmatië binnen de Oostenrijks-Hongaarse monarchie. In 1867 werden de eerste twee gebieden verenigd in het Koninkrijk Kroatië en Slavonië binnen het Hongaarse deel van de dubbelmonarchie Oostenrijk-Hongarije. Dalmatië viel onder Oostenrijk. In 1918 kwam Dalmatië weer bij Kroatië dat dan een onderdeel werd van het Koninkrijk van Serven, Kroaten en Slovenen - het latere Joegoslavië.

Drie koninkrijken

In de Habsburgse Monarchie bestond het gebied van het huidige Kroatië uit drie koninkrijken: Slavonië, Kroatië en Dalmatië. Delen van de wapens van deze

koninkrijken zijn terug te vinden in de huidige provinciewapens. Een afbeelding van het Kroatische schaakbordpatroon, bekend als *šahovnica*, komt al voor in het wapen van Maximiliaan I uit 1495. De blokken zelf als symbool voor Kroatië stammen al uit de rode

eeuw. Het wapen van Slavonië – op blauw een gouden zespuntige ster en daaronder een rennende marter van zwart op een rood veld tussen twee (soms golvende) zilveren strepen (de rivieren de Drau en de Sava) – werd in 1496 door koning Wladislaus II aan het gebied verleend. De marter (Kroatisch: kuna) werd al eerder gebruikt op muntstukken en vond zijn oorsprong in de bontindustrie¹. De oudste vermelding van het wapen van Dalmatië – op blauw drie aanzienlijke gekroonde leeuwenkoppen (2,1) van goud – komt uit het 14de eeuwse Wapenboek Gelre, voor het koninkrijk Kroatië en Dalmatië, als onderdeel van het wapen van Lodewijk I van Hongarije.

De provincies

Sinds 1992 is Kroatië verdeeld in 20 provincies, *županije* (enkelvoud: *županija*) genoemd en de stadsprovincie Zagreb – geen deel van de provincie

Zagreb. Aan het hoofd van een provincie staat een *župan* (letterlijk: graaf, maar meestal met prefect vertaald) met enige helpers. De *župan* wordt gekozen door de provinciale Raad en door de president bevestigd. Hij/zij leidt de uitvoerende macht en vertegenwoordigt de provincie bij externe gelegenheden.

Provincievlaggen

De lokale symbolen zijn voorgeschreven door artikel 9 van de wet op lokaal zelfbestuur en administratie, aangenomen op 29 december 1992. Deze bepaalde dat provincievlaggen moeten bestaan uit het provinciewapen op een tweekleurig veld en stadsvlaggen uit het stadswapen op een eenkleurig veld. De vlaggen hebben een hoogte-lengteverhouding van 1:2.

Verantwoording

In tegenstelling tot de gegevens over de meeste andere Oost-Europese provincievlaggen zijn deze voor Kroatië uitvoerig beschreven op de site van *Flags of the World* (Ref. 1) en andere sites van de hand van Željko Heimer, vlaggenkundige uit Zagreb.

De provincievlaggen

Bjelovar-Bilogora (1)

De provincie Bjelovar-Bilogora ligt midden in de noordelijke arm van Kroatië, geheel omgeven door andere provincies.

De hoofdstad is Bjelovar. De vlag van Bjelovar-Bilogora heeft een gele en groene horizontale baan met in het midden het wapen van de provincie. Opmerkelijk is, dat de horizontale scheidingslijn van de kwartieren in het wapen niet samenvalt met de scheiding van geel en groen. De vlag werd aangenomen in 1996. Een groot deel van het Oostenrijks-Hongaarse comitaat Bjelovar ligt in Bjelovar-Bilogora, zodat de laatste het oude wapen weer kon opnemen. Dat wapen werd in 1872 verleend door keizer Frans Jozef I. Bjelovar werd in 1871 gevormd uit het militaire grensgebied bekend onder de naam Varaždin – het kreeg dus weer een civiel bestuur. Dit gebied was bemand door het Varaždin St. Joris Regiment, vandaar St. Joris met de draak in het eerste kwartier. Het tweede kwartier vertoont een wit Andrieskruis op rood en het derde deel de Kroatische blokken.

Brod-Posavina (16)

De provincie Brod-Posavina ligt in het zuiden van Oost-Kroatië en grenst aan Bosnië-Herzegovina. De hoofdstad is Slavonski Brod gelegen aan de Sava. Posavina betekent land om de Sava. Brod-Posavina voert een blauwe vlag met twee rechtsschuine witte banen en het

wapen in het midden. De vlag werd in 1996 aangenomen. Het wapen is gebaseerd op het wapen van het koninkrijk Slavonië. Het schild is blauw met een witte golvende baan, die de rivier de Sava vertegenwoordigt, daarboven vijf zespuntige sterren (3,2) en daaronder een rennende marter, beiden geel. De sterren komen uit het wapen van Slavonski

Brod. Dit oude Kroatische symbool staat voor de mens en alles wat menselijk is.

Dubrovnik-Neretva (9)

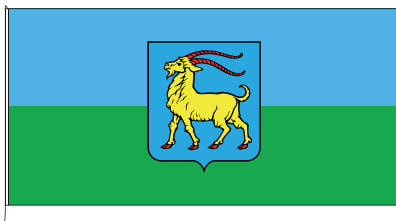
De provincie Dubrovnik-Neretva is de meest zuidelijke provincie van Kroatië en grenst aan Bosnië-Herzegovina en de Adriatische Zee. De hoofdstad is Dubrovnik, in de oudheid bekend als Ragusa. De vlag heeft twee horizontale banen rood en wit met in het midden

het provinciewapen. De vlag werd aangenomen in 1996. Het wapen vertoont in het eerste en vierde kwartier vier strepen rood en wit, het historische wapen van Dubrovnik uit de 11de eeuw; zij staan voor de drie lokale rivieren en de Neretva. Het tweede kwartier toont een traditionele kajak (een *trupica*) gebruikt door de mensen in het dal van de Neretva en het derde kwartier bevat een typische toren uit de stad Korčula op het gelijknamige eiland - deze staat voor standvastigheid en kracht.

Istra (10)

De provincie Istra (Istrië) is de meest westelijke provincie van Kroatië. De hoofdstad is Pazin. De vlag bestaat uit twee horizontale banen lichtblauw en groen met het provinciewapen in het midden. De kleuren komen van het wapen, waar in een oudere versie de bok op groene heuvels stond. De vlag is aangenomen in 2002². Een geit als wapen voor Istrië werd door de Doge van Venetië al gebruikt in de 13de eeuw en in de 18de eeuw door Oostenrijk-Hongarije. In de loop der tijden veranderde de geit (gekenmerkt door een uier) in een bok. De huidige vorm komt uit een publicatie

van K. Lind – *Städte-Wappen von Österreich-Ungarn nebst den Landeswappen und Landesfarben* – uit 1885.

Karlovac (2)

De provincie Karlovac ligt in het noorden van Kroatië ten zuidwesten van de provincie Zagreb. In het noorden grenst het aan Slovenië en in het zuiden aan Bosnië-Herzegovina. De hoofdstad is Karlovac. De provincie voert een vlag van

horizontale banen rood en goudgeel met het wapen, omringd door een gele rand, in het midden. De vlag werd aangenomen in 1995. Het wapen is blauw met een gele zespuntige ster en een witte geharnaste arm met zwaard en een rode mantel met vier witte strepen. In de 17de eeuw was Karlovac een zogenaamd Militair Grensgebied (grenzend aan het Ottomaanse Rijk) met het zespuntige stervormige fort Karlovac als voornaamste verdedigingsmiddel. De witte strepen staan voor de rivieren de Kupa, de Korana, de Mrežnica en de Dobra. Die rivieren komen in deze provincie samen en gaan als Kupa door naar de Sava.

Koprivnica-Križevci (3)

De provincie Koprivnica-Križevci ligt ten noordoosten van Zagreb en grenst aan Hongarije. De hoofdstad is Koprivnica. Koprivnica-Križevci heeft een vlag gekwartileerd van rood en blauw met het wapen in het midden. De vlag, een ont-

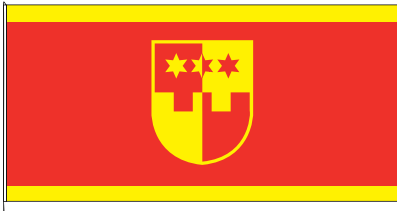
werp van Antonio Grgic, werd in 1995 aangenomen. Het wapen bevat het drie-armige (Pauselijke) kruis uit het wapen van de stad Križevci (*križ* betekent kruis) en de dubbele fleur-de-lis van het wapen van de stad Koprivnica, refererend aan

de Hongaarse Anjou-dynastie tijdens welke Koprivnica stadsrechten kreeg. De haan is symbool voor de strijd tegen de Ottomanen. Ook refereert de haan aan het beleg van Durđevac. Volgens legende schoot men hanen over de muur, waardoor de Turken dachten dat er genoeg voedsel was en zich terugtrokken.

Krapina-Zagorje (4)

De provincie Krapina-Zagorje ligt ten noorden van Zagreb en grenst aan Slovenië. De hoofdstad is Krapina. Krapina-Zagorje heeft een rode vlag met twee smalle gele banen boven en onder

(1:8:1) en het wapen in het midden, omlijnd met gele rand. Het rood van het wapen is iets lichter dan het rood van de vlag. De vlag (en het wapen) werden aangenomen in 1999. Het wapen is een gesimplificeerde vorm van het wapen van de stad Krapina. Dat wapen toont de gefortificeerde stad Krapina – de stadsmuur, een poort en vijf torens - en komt al voor op een zegel uit de 12de eeuw.

Lika-Senj (11)

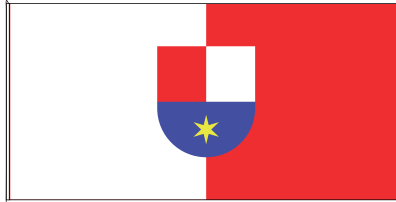
De provincie Lika-Senj ligt in het noorden van Dalmatië tussen de Adriatische Zee en Bosnië-Herzegovina. De Hoofdstad is Gospić. De vlag is wit met

twee lichtblauwe banen aan de boven- en onderkant. In het midden staat het provinciewapen. De vlag werd aangenomen in 2000. Het wapen toont op lichtblauw een gele degenia (*Degenia velebitica*), een lage op rotsen groeiende plant uit de mosterdfamilie. Deze plant is endemisch in het Velebit- en Kapela-gebergte en vormt het symbool van de streek.

Medimurje (5)

De provincie Medimurje ligt in het noordelijkste puntje van Kroatië en grenst aan Slovenië en Hongarije. De hoofdstad is Čakovec. Medimurje heeft een verticaal verdeelde wit-rode vlag met het provinciewapen in het midden. De vlag is aan-

genomen in 1996. De streek kwam pas in 1918 bij Kroatië (daarvoor Hongaars) en had geen oud wapen, zodat in 1994 een geheel nieuw wapen werd ontworpen: rood en wit voor de Kroatische blokken, blauw met gele zespuntige ster, omdat de ster vaak in historische wapens uit de streek voorkomt.

Osijek-Baranja (17)

De provincie Osijek-Baranja is de meest noordoostelijke provincie van Kroatië en grenst aan Hongarije en Servië. De hoofdstad is Osijek gelegen aan de Drau. De provincievlag is wit met twee blauwe

banen met hoogterehoudingen 4:5:2:5:4. In het midden staat het provinciewapen. De blauwe banen staan voor de rivieren de Drau en de Donau, in Kroatisch respectievelijk de *Drava* en de *Dunav*. De vlag is aangenomen in 1994. Het wapen is in drieën verdeeld door twee zilvergrijze strepen, de rivieren de Drau en de Donau. Het schildhoofd is rood met een geel kruis voor de stad Đakovo, bischopszetel voor Bosnië en later voor Đakovo-Srijem; een gele zespuntige ster uit het wapen van Slavonië; en een geel anker uit het historische wapen van het graafschap Virovitica. Het middenstuk is blauw met een zilvergrijze brug uit het wapen van de stad Osijek en een dito toren uit het wapen van het Hongaarse comitaat Baranja.

De brug staat voor communicatie en integratie en de toren als verdediging tegen aanvallen van de Ottomanen. De schildvoet is rood met een gele rennende marter uit het wapen van Slavonië.

Požega-Slavonia (18)

De provincie Požega-Slavonia ligt midden in Slavonië en wordt geheel omringd door andere Kroatische provincies. De hoofdstad is Požega. De vlag heeft drie

horizontale banen groen, geel en groen (1:2:1), met het provinciewapen in het midden. De vlag werd aangenomen in 1994. Het wapen is nagenoeg gelijk aan het wapen van het Oostenrijks-Hongaarse comitaat *Pozsega*. Het wapen is doorsneden met boven op blauw twee elkaar aankijkende gele leeuwen; de rechter houdt een zwaard met kroon, de linker een met een rood lint omklede scepter met kroon. De leeuwen zijn ontleend aan het wapen van Petar Keglević van Bužin, eerste ban van Kroatië en Slavonië (van 1537-1542). Het onderste deel is een modificatie van het wapen van Slavonië. Het wapen werd in 1748 aan het comitaat verleend door keizerin Maria Theresia.

Primorje-Gorski (12)

De provincie Primorje-Gorski ligt in het noordwesten van Kroatië tussen de Adriatische Zee en Slovenië. De hoofdstad is Rijeka, voor de Tweede Wereldoorlog *Fiume* geheten. Primorje-

Gorski heeft een lichtblauwe vlag met twee witte strepen boven en onder, los van de randen (1:1:12:1:1), met in het midden het provinciewapen. De vlag werd aangenomen in 1995. Een dergelijke vlag

werd al in de 18de eeuw gebruikt. Het wapen is hetzelfde als het wapen van het district Rijeka van 1786 tot 1886, dat weer gebaseerd was op het wapen van Severin (Oostenrijks-Hongaars gebied rond Rijeka) uit 1778. Het toont de Kroatische blokken; een versterkte stad met daarboven een scepter en kromzwaard (kruislings); een schip tussen twee rotsen - nu met Kroatische vlag, vroeger met Hongaarse vlag.

Šibenik-Knin (14)

De provincie Šibenik-Knin ligt midden in het zuidwestelijke kustgebied en grenst aan de Adriatische Zee en Bosnië-Herzegovina. De hoofdstad is Šibenik. De vlag is lichtblauw met twee smalle

witte strepen, los van de randen, met het provinciewapen in het midden. Blauw staat voor de zee en de witte strepen voor de rivier de Krka. Het wapen is de kroon van Zvonimir gebaseerd op de afbeelding van een kroon op het hoofd van een Kroatische koning, gevonden op een doopvont in vroeg Romeinse stijl uit de 11de eeuw in Split. Men gelooft dat de afgebeelde koning Zvonimir-Dmitar is (regerend 1075-1089), de bevrijder van Dalmatië van Venetië en stichter van de Kroatische regering in Knin. Het zwaard is het symbool van de vastberadenheid van de verdediging.

Sisak-Moslavina (6)

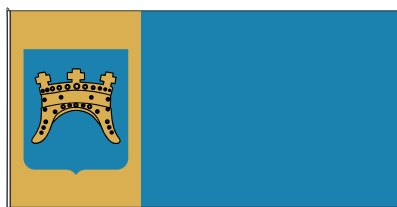
De provincie Sisak-Moslavina ligt in het midden van Noord-Kroatië, ten zuiden van Zagreb, en grenst aan Bosnië-Herzegovina. De hoofdstad is Sisak. De vlag heeft drie verticale banen in de nationale kleuren met een breedtever-

houding van 1:1:8, met het provinciale wapen in het midden. De vlag is aangenomen in 1994. Het wapen bevat een ooievaar op een groen veld en een zwaard op een lichtblauw veld. De ooievaar komt veel voor in het dal van de Sava en stond ook in het oude wapen van Sisak. Het zwaard staat voor de vastberadenheid van het volk zich te verdedigen, zowel in de recente oorlog als die tegen de Ottomanen. De punt is naar beneden gericht als teken van vrede. De muurkroon komt uit het wapen van de stad Sisak.

Split-Dalmatia (13)

De provincie Split-Dalmatia ligt in het zuiden van Dalmatië, ten noorden van Dubrovnik. De hoofdstad is Split. Split-Dalmatia heeft een lichtblauwe vlag met een goudgele broeking met een breedte van 1/3 vlaglengte. In de broeking staat het provinciewapen. De kleuren zijn die uit het wapen van Dalmatië. De vlag is aangenomen in 1995. Het wapen is de

kroon van Zvonimir gebaseerd op de afbeelding van een kroon op het hoofd van een Kroatische koning, gevonden op een doopvont in vroeg Romeinse stijl uit de 11de eeuw in Split (zie Šibenik-Knin).

Varaždin (7)

De provincie Varaždin ligt in Noord-Kroatië en grenst aan Slovenië. De hoofdstad is Varaždin. De vlag heeft vijf

strepen rood en wit met het provinciewapen op 1/3 van de broeking. De vijf rode en witte strepen komen van een 19de eeuwse vlag van de stad Sisak, die nog bewaard is gebleven. De vlag is aangeno-

men in 1995. Het wapen is dat van de Hongaarse Erdödy familie; Graaf Toma Erdödy versloeg de Turken in een slag bij Sisak in 1593. Voor dit feit kreeg hij in 1607 de titel van župan van Varaždin (Varasd in het Hongaars), een titel die verschillende erfgenamen ook bekleedden. In 1763 verleende Maria Theresia het familiewapen aan dit Hongaarse comitaat, nu de Kroatische provincie Varaždin.

Virovitica-Podravina (19)

De provincie Virovitica-Podravina ligt in het noordoosten van Kroatië en grenst aan Hongarije. De hoofdstad is

Virovitica. De vlag heeft drie horizontale banen blauw, wit en blauw, met in het midden het provinciewapen. De vlag werd aangenomen in 1994. In 1996 werd het wapen in de vlag vereenvoudigd – oorspronkelijk liep de marter op een groen veld, nu is dit donkerrood, evenals de rest van het wapen. Het wapen is gebaseerd op het wapen van het oude Hongaarse comitaat Verőce, dat op zijn beurt weer was gebaseerd op het wapen van Slavonië met als toevoeging een anker. Het werd in 1746 door Maria Theresia aan het comitaat verleend. Het anker staat voor hoop en trouw.

Vukovar-Srijem (20)

De provincie Vukovar-Srijem ligt in het uiterste oosten van Kroatië en grenst aan Bosnië-Herzegovina en Servië (Vojvodina). De hoofdstad is Vukovar. De provincievlag bestaat uit zeven strepen goudgeel en wit, met in het midden het provinciewapen. De vlag werd aangenomen in 1993. Het wapen is afkomstig

van de Hongaarse historische comitaat Szerémség (Kroatisch *Srijem*; Nederlands *Syrmĭë*), nu verdeeld tussen Kroatië en de Vojvodina³. Het wapen werd in 1748 door Maria Theresia aan dit gebied verleend. Het wapen is blauw met drie witte balken – de rivieren de Donau, de Sava en de Bosut, over alles heen een hert rustend op een groen veld en met een gele halsband als symbool van rijkdom, naast het hert een Slavonische eik, als symbool voor de rijkdom van het land. Vlag en wapen werden ontworpen door Dubravko Matakovic.

Zadar (15)

De provincie Zadar ligt midden in Dalmatië tussen de Adriatische Zee en Bosnië-Herzegovina. De hoofdstad is Zadar. De provincievlag heeft twee hori-

zontale banen wit en blauw, gescheiden door een golvende lijn. In het midden staat het provinciewapen omringd door een gele rand. De vlag is aangenomen in 1998. Zadar is ontstaan na de reorganisatie in 1997 uit het gebied Zadar-Knin (1993). Een prijsvraag voor een wapen/vlag-ontwerp is gewonnen door Bojan Livaković (architect uit Zagreb). Het wapen is blauw en bevat de kerk van het Heilige Kruis in Nin, gebouwd in de 9de eeuw - Nin was in 864 het eerste bisdom in Kroatië; het schildhoofd is wit met een groene olijftak, symbool van het traditionele product van de streek alsook voor vrede.

Zagreb (8)

De provincie Zagreb ligt in het noorden van Kroatië om de nationale hoofdstad Zagreb en grenst in het noordwesten aan Slovenië. De stad zelf behoort niet tot de provincie, maar omdat het provinciaal bestuur in de stad Zagreb zetelt, is de stad wel de hoofdstad van de provincie. De provincie Zagreb voert een vlag met vijf horizontale banen groen en wit,

met het provinciewapen in het midden. De kleuren komen uit het vierde kwartier van het wapen. De vlag werd aangenomen in 1996. Het wapen is nagenoeg gelijk aan het wapen dat in 1759 door Maria Theresia aan dit gebied werd verleend. Het bevat delen van de wapens van de drie Oostenrijks-Hongaarse koninkrijken: een leeuwenkop van Dalmatië, het schaakpatroon van Kroatië en de ster en marter van Slavonië. De witte strepen op groen staan voor de rivieren de Sava en Kupa, die de provincie omcirkelen en als zodanig ook staan voor Turopolje⁴, het gebied ten zuiden van Zagreb. Het hartschild is de Mandusevac bron in Zagreb (stad) zijnde het middelpunt van de provincie.

Noten:

1. In 2017 is de Kroatische munteenheid (nog) de kuna.
2. Van 1995 tot 2002 voerde Istrië een lichtblauwe vlag met wapen, waarbij de bok op drie groene heuvels stond. Het moest echter een tweekleurige vlag zijn.
3. Het wapen van de autonome provincie Vojvodina bevat dit wapen ook.
4. Vanaf de 13de eeuw tot midden 19de eeuw was Turopolje een autonoom gebied binnen Hongarije dat in het bezit was van de boerenadel (nobilis praedialis).

Bronnen:

1. <http://www.crwflags.com/fotw/flags/hr-index.html#sub>
2. <http://zeljko-heimer-fame.from.hr/hrvat/hr-ka.html>
3. http://www.ngw.nl/heraldrywiki/index.php?title=Austro-Hungarian_Empire
4. <http://www.istraistria.hr/index.php?id=5865>. http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=74882
6. <http://en.wikipedia.org/wiki/Slavonia>
7. http://www.allempires.com/forum/forum_posts.asp?TID=19648
8. https://hr.wikipedia.org/wiki/Grb_Karlova%C4%8Dke_%C5%BEupanije
9. Z. Heimer, Croatian County Flags, Proceedings of the XX ICV, Stockholm, 2003.

Colofon

VLG! nr 21, najaar 2017 – ISSN 1877-167X
copyright 2017.
Stichting Vlaggenparade Rotterdam,
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this magazine may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Ontwerp: Theun Okkerse
Drukwerk: Grafisch Goed

Redactie: Hans Horsting (oud-secretaris Vlaggenparade/Vlaggenmuseum), Daan van Leeuwen (NVvV bestuurlid), Theun Okkerse (NVvV bestuurlid), Marcel van Westerhoven (redactievoorzitter en secretaris/ waarnemend voorzitter Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde)

Vaste medewerkers: dr Willem van Ham, Hans Horsting, Daan van Leeuwen, Wim Schuurman, Marcel van Westerhoven

Stichting Vlaggenparade Rotterdam, Secretariaat:

Joris Hoeneveldstraat 4
3065 ND Rotterdam
Tel. 06 41770309
E-mail: josvandesandt@vlaggenparade.nl

e-mail: keesvrijdag@upcmail.nl
www.vlaggenparade.nl
twitter: @vlaggenparade
facebook: @vlaggenparade

De Stichting Vlaggenparade Rotterdam heeft al geruime tijd een website www.vlaggenparade.nl.

De Vlaggenparade heeft ook een Twitter account, genaamd @vlaggenparade. Er kan nu dus ook via Twitter worden gecommuniceerd.

Abonnement

Leden van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde krijgen Vlag!
Wie lid van de Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde wil worden (Euro 25,- per jaar) en dus Vlag! steeds wil ontvangen kan zich aanmelden bij:
de heer M. van Westerhoven, secretaris
Nederlandse Vereniging voor Vlaggenkunde
Van 't Hoffstraat 250
2014 RM Haarlem
e-mail: m.westerhoven@gmx.net
www.vlaggenkunde.nl

STICHTING
Vlaggenparade
 ROTTERDAM
www.vlaggenparade.nl

 Nederlandse
 Vereniging voor
 Vlaggenkunde
 Å 1966
www.vlaggenkunde.nl

Collage van foto's van vlaggen in Nederland, Zwitserland, Italië en Engeland FOTO'S THEUN OKKERSE